

Оповідка перша

ПІДГОТОВКА ДО ПОДОРОЖІ

Привітний пан лікар, який рішуче наполіг, щоб Гайді повернулася додому, підходив широкою вулицею до будинку Зеземанна. Починалася тепла осінь, і погожого сонячного вересневого ранку ще лагідно світило сонечко. Стояла така світла та хороша погода, що, видавалося, кожен мав би їй радіти. Кожен, але не він. Цієї погожої днини лікар не милувався небесною синявою, а лишень розглядав вичовгані, майже білі на сонці, кругляки бруківки під ногами. Кляссена спіткало горе, він був зажуреним, понурим та іще більш посивів порівняно з тими часами, коли Гайді була у Франкфурті. Таким засмученим цього життєрадісного чоловіка ще ніхто й ніколи не бачив. Після смерті дружини у лікаря Кляссена залишилася донька, яка допомогла йому втамувати горе втрати. Вона була для нього єдиною втіхою, а кілька місяців тому дівчинка, яка

ніколи не хворіла, несподівано померла. З того часу пан лікар вже ніколи не був таким життєрадісним, як раніше.

Відреагувавши на звук вхідного дзвоника, Себастьян з великою послужливістю відчинив двері, він відразу засвідчив повагу панові лікарю, бо той був не тільки добрим другом господаря будинку та його донечки але й, завдяки своїй привітності, став хорошим другом усім, хто тут мешкав. Власне кажучи, він заслужив добре ставлення до себе і в усіх решта домах, де бував.

— Як воно там, Себастьяне? Все по-старому? — як завжди дружелюбно спитав лікар і попрямував сходами догори. Себастьян послідував за ним, демонструючи відданість, хоча той цього й не міг завважити.

— От добре, що ти прийшов, друже! — вигуком зустрів Кляссена Зеземанн, — необхідно ще раз обговорити можливість подорожі до Швейцарії. Мушу переконатися, що, враховуючи усі обставини, треба противитися поїздки, доки стан Кларусі не покращиться.

— Мій дорогий Зеземанне. І що ти собі думаєш? — Кляссен сів коло друга, — я б хотів, щоб сюди приїхала твоя мати. Її присутність робить складне простим та ясним, і справа залагоджується сама по собі. З тобою ж ніяк кінців не виве-

в Франкфурті. А в її спальні вікна на ніч були закриті грубезними гардинами. Отож, як тільки вона стуляла оченята, відразу ж розплющувала їх, аби переконатися, що дві великі зірки дивно весело мерехтять із неба, як підмітила Гайді. Зорі продовжували мерехтіти, і Клара ніяк не могла намілюватися ними, та ось повіки повільно зімкнулися, і вона побачила дві великі мерехтливі зірки вже уві сні.

Оповідка сьома

ЧУДЕСНЕ ЗЦІЛЕННЯ

У гори прийшов ранок. Із-за гір виглянуло сонце, і його золотисті промені пронизали повітря над хатиною, розганяючи сутінки на полонині. Вуй був уже на ногах і, як завше, спостерігав, як клубочиться легкий туман на гірських вершинах. Сутінки помалу звільнили місце новому дню.

Небо, вкрите легкими хмаринками-баранчиками, ставало все світлішим та світлішим, аж ось визирнуло сонечко, забарвлюючи черленим золотом скелі, ліс та пагорб.

Вуй повернувся в хатину і тихенько піднявся на горище: Клара якраз прокинулася і зачудовано спостерігала за сонячними променями, що снопом світла били з круглого вікна, витанцю-

ували, виблискуючи на її постелі. Ніяк не могла втямити, що це навкруги, і де вона. Аж ось побачила Гайді, що солодко спала і почула привітний голос дідуса:

— Виспалася? Не змучена від безсонної ночі?

Клара запевнила, що зовсім не втомлена і як заснула, то прокинулася аж оце зараз. Вдоволений дідусь узявся допомагати їй встати і робив це так професійно та легко, ніби тільки тим і займався, що доглядав хворих дітей.

Ось прокинулася Гайді, розплющивши очі, зі здивуванням побачила, що дідусь з одягнутою Кларою на руках уже сходить драбинкою вниз. Без сумніву, Гайді мала негайно бути разом з ними. Вона блискавично одягнулася і метнулася услід. Не заставши нікого в кімнаті, вибігла надвір і здивовано спостерігала за дідусем. Ще увечері, коли діти полягали спати, він мав клопіт прибрати з подвір'я Кларине широке інвалідне крісло. Сховати до хати його не міг, бо двері були занадто вузькі. Тоді вирішив проблему по-іншому: зі задньої стіни шопи вийняв дві широченні дошки і заїхав в отвір, що утворився. Після цього знову, не прибиваючи, прилаштував дошки на місце. Гайді прибігла в момент, коли дідусь всаджував Клару в крісло. Коли та зручно вмостилася, виїхав зі шопи під ласкаві промені вранішнього сонечка. Залишив крісло

з новими вимогами, під час якого Гайді не забуде своєї сутності та не покривить душею. Власне кажучи, дівчинка так і чинить: Вона вчиться читати, а потім використовує набуте вміння у другій частині твору, залишаючись сама собою.

ГАЙДІ ТА СЬОГОДЕННЯ

Незважаючи на усю відмінність твору ХІХ сторіччя від модернового сьогодення певні паралелі усе ж можна розгледіти. Особливо це стосується ситуації у суспільстві, у якому ми зараз живемо. Подібно до письменниці, ми також живемо у часи зламу та великих змін. Те що якихось два-три роки назад видавалося стабільним та зрозумілим, викликає нараз питання: «економічне чудо», мирне співжиття різних народів, упевненість у забезпеченій старості, проблеми із забрудненням навколишнього середовища — список, зрештою, може продовжити кожен із вас, та на власний розсуд. Підняті настрої і оптимізм технічного прогресу 50–60-х років змінилися великою невпевненістю в прийдешньому дні. Проте поворот до сільської ідилії для нас уже неможливий. Хіппі безуспішно спробували здійснити щось подібне. Якби Йоганна Шпірі запропонувала б лише це, то її твір не знаходив би резонансу й у сьогоденні, тому вже точно не був би популярним у Японії та інших далеких краях, які не мають такої потужної християнської традиції, як у Європі.

Своєю історією про наївну дитину з альпійської полонини Йоганна Шпірі аж ніяк не пропагує повернення у милий серцю світ простого життя на природі

(прикладом такого життя є у творі сповнений розчарування та злий на весь людський рід Вуй із полонини, котрий за своєю сутністю схожий на відлюдників сьогодення), тим більше вона не прагне переконати нас затято чіплятися за старе і віджите, бо воно мовляв краще (візьмімо, хоча б, до прикладу, лінькуватого козопаса Петруся, котрий вперто не хотів вчитися читати). Якраз навпаки: своїм твором письменниця прагне підбадьорити та спонукає гідно зустріти нові випробування, що їх дарує нам життя, і разом з тим, подібно до героїні, зберегти простоту та щирість душі. Гайді зворушує закостеніле серце Вуя з полонини. Саме завдяки їй той повертається до людей. Крім того мала приносить у село «культуру читання», щоб порадувати сліпу бабусю Петруся.

Тобто Гайді легко сприймає нове, зберігаючи при цьому людяність. Вона як тільки може, по-дитячому наївно бореться проти відчуження та сірої анонімності мегаполісу та проти штучних примусів консервативної педагогіки (сувора гувернантка Роттенмаєр)...

Історія Гайді від Йоганни Шпірі — це свого роду спроба дати точку опори в світі, котрий унаслідок різючих змін у суспільному житті потрапив у стадію безладу, та дати надію у глибокій зневірі. Власне саме це й робить твір привабливим.

За Маркусом Юдом

ЗМІСТ

<i>Оповідка перша. Підготовка до подорожі</i>	3
<i>Оповідка друга. Гість на полонині</i>	14
<i>Оповідка третя. Віддяка</i>	28
<i>Оповідка четверта. Зима в Дьорфлі</i>	43
<i>Оповідка п'ята. Петрусь вчиться читати</i>	62
<i>Оповідка шоста. Клара з бабусею приїхали!</i>	75
<i>Оповідка сьома. Чудесне зцілення</i>	99
<i>Оповідка восьма. Радісні несподіванки</i>	113
<i>Оповідка дев'ята. Зізнання</i>	135
<i>Оповідка десята. До зустрічі, друзі!</i>	156
Про дівчинку Гайді, котра зробила світ веселковішим . . .	169
Гайді на фоні ХІХ сторіччя	172
Гайді та сьогодні	173